

1.47

3

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту

ФЕДОРЕНКО ЄВГЕНІЯ ОЛЕГІВНА

УДК 796.012.1-057.874:159.947.5

**ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО СПЕЦІАЛЬНО ОРГАНІЗОВАНОЇ
РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ**

24.00.02 – фізична культура,
фізичне виховання різних груп населення

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту

Дніпропетровськ, 2012

дисертацією є рукопис.

роботу виконано в Дніпропетровському державному інституті фізичної культури і спорту, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор **Гуцевич Тетяна Юріївна**, Національний університет фізичного виховання і спорту України, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання.

Фіційні опоненти:

Доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор **Кашуба Віталій Александрович**, Національний університет фізичного виховання і спорту України, проректор з наукової роботи;

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту **Марченко Оксана Юріївна**, державний навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», проректор з науково-педагогічної роботи.

Захист відбудеться «19» квітня 2012 р. о 12 годині 00 хвилин на засіданні спеціалізованої вченої ради К 08.881.01 Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту (49094, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна Перемоги, 10).

Дисертацію можна ознайомитися в бібліотеці Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту (49094, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна Перемоги, 10).

Звореферат розіслано «17» березня 2012 р.

Заступник
наукового секретаря
спеціалізованої вченої ради

Н.В.Москаленко

2205

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Дослідження проблеми формування фізичної активності учнів урахуванням особливостей їх психічного і фізичного стану займає одне з кльових місць в об'єктивізації змісту процесу фізкультурної освіти молодого коління. Ці аспекти тісно пов'язані з проблемами виховання здорового способу життя, який містить такі компоненти: режим навчання, організація вільного часу, їена, харчування, шкідливі звички і фізична активність (Р. Maureen, 2000;). Когут, 2004; Г.О. Єсіонова, 2006; К.С. Горбаченко, 2007; Г.С. Туманян, 2009; В. Безверхня, 2011; О.Ю. Марченко, 2011).

Однією з найбільш гострих проблем галузі фізичного виховання сьогодні є підвищення рівня фізичного стану учнівської молоді. Актуальність цього питання мовлена підвищенням захворюваності серед учнів, зниженням рівня їх фізичної гготовленості та рухової активності (О.М. Зваришук, 2002; С.В. Кириленко, 2004; Ю. Коваль, 2008; В.М. Пристинський, 2008; В.О. Кашуба, 2010;).

Важливим напрямком вирішення цієї проблеми, на думку багатьох вчених .Л. Апанасенко, 1999; В.Г. Ареф'єв, 1999; О.Є. Бабунова, 2007; О.І. Карпюк, 2007; П. Льовушкін, 2005), є виховання відповідальності в учнів за свій фізичний стан, з, у свою чергу, зумовить підвищення усвідомленого ставлення до виконання нями фізичних вправ, дотримання правил особистої гігієни та раціонального рчування, загартування, активний відпочинок, що підвищить рівень їх фізичного ану.

Одним зі шляхів підвищення ефективності системи фізкультурного навчання, зкультурно-оздоровчої діяльності школярів дослідники (В.Г. Григоренко, 2003; В. Лиходед, 2008; О.В. Андрєєва, 2004-2009; Т.Ю. Круцевич, 2002-2011) ажають формування повноцінної мотивації до занять.

Сьогодні знання з фізичної культури у системі шкільної освіти є складовою стиною процесу фізичного виховання, підґрунтям підвищення мотивації та тересу до занять фізичною культурою (О.Д. Дубогай, 2001; С.В. Кириленко, 2003; .Г. Долбишева, 2006; Л.П. Іванченко, 2007).

Дослідження (О.М. Зваришук, 2002; Г.І. Семенова, 2005; Є.А. Захаріної, 2008; .1. Подлесного, 2008; Г.В. Безверхньої, 2003-2011) свідчать, що мотиваційна сфера інтереси в галузі фізичного виховання мають свої вікові особливості та пов'язані соціальним формуванням особистості, темпераментом, психологічним розвитком і ціально-економічними умовами життя конкретної сім'ї.

На тлі інтенсифікації навчального процесу в сучасній школі спостерігається тенденція до зниження обсягу рухової активності школярів, що негативно значається на показниках їхнього фізичного здоров'я.

Вивчення питання зниження рухової активності учнів-старшокласників та вня їх здоров'я стало передумовою визначення основних мотивів і факторів, що юнукають або, навпаки, заважають їм займатися фізичним самовдосконаленням.

свідчить, що традиційні засоби фізичного виховання не є ефективними. Тому ає актуальним пошук та обґрунтування нових педагогічних технологій, здатних

тьш ефективно вирішувати вказану проблему (Г.С. Бахчанян, 1997; А. Закопайло, 2002; А.А. Мальцев, 2002; А.М. Сітовський, 2008).

Отже, актуальним буде дослідження факторів, які впливають на формування мотивації до спеціально організованої рухової активності старшокласників та зробка методичних рекомендацій для підвищення рухового режиму учнів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до «Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006 – 2010 рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 3.1.3. «Організаційно-педагогічні умови оптимізації системи фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх школах» (номер державної реєстрації 01056U011724) та відповідно до «Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011 – 2015 рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 3.5. «Науково-методичні основи інноваційних технологій у фізичному вихованні різних груп населення», (номер державної реєстрації 0111U001169). Роль автора полягає у зробці педагогічних умов для формування мотивації учнів до спеціально організованої рухової активності.

Мета дослідження – визначити фактори, які впливають на формування мотивації до спеціально організованої рухової активності старшокласників, і зробити методичні рекомендації для підвищення рухового режиму, що відповідає фізіологічній нормі.

Завдання дослідження:

1. За даними літературних джерел вивчити проблему рухового режиму школярів в умовах інтенсифікації навчального процесу.

2. Дослідити фізичний стан, руховий режим, ціннісні орієнтації та мотивацію старшокласників до організованих занять фізичними вправами.

3. Виявити фактори, які впливають на мотиви та інтереси школярів старшокласників до занять фізичними вправами в системі організованих форм занять.

4. Розробити практичні рекомендації щодо створення педагогічних умов формування мотивації старшокласників до спеціально організованої рухової активності.

Об'єкт дослідження – спеціально організована рухова активність школярів старших класів.

Предмет дослідження – вплив мотивації на спеціально організовану рухову активність старшокласників.

Методи дослідження: аналіз наукової та методичної літератури, метод кетуння, метод педагогічного спостереження, педагогічний експеримент, спрес-оцінка рівня фізичного здоров'я, метод хронометрування рухової активності, методика САН, метод самооцінки особистості, методика Рокича, педагогічне тестування, метод комп'ютерного тестування та методи математичної статистики.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у тому, що вперше:

- визначено мотиваційні пріоритети старшокласників залежно від їх рухового режиму, рівня розумового навантаження та статевої приналежності в умовах різних типів навчальних закладів;

- визначено специфіку взаємозв'язків між пріоритетними рисами особистості, що характеризують комунікативні якості, вихованість, лідерство, та рівнем мотивації до спеціально організованої рухової активності учнів-старшокласників;

- визначено, що старшокласники, які займаються фізичними вправами зі спортивною спрямованістю (2-3 години 4-5 разів на тиждень), мають у 56-76% зисокий і вище за середній рівень фізичного здоров'я, у той же час серед їх однолітків, які займаються за загальною програмою з фізичної культури в школі, з такими рівнями немає жодного;

- розроблено педагогічні умови для формування мотивації учнів до спеціально організованої рухової активності, озброєння знаннями з фізичної культури, цілеспрямоване стимулювання активної фізкультурної діяльності, використання міжпредметних зв'язків, та систему стимулів: позитивний емоційний фон на заняттях, диференційований підхід, гласність досягнень, оцінювання за прогресом досягнень, забезпечення більш глибокого розуміння сенсу і значення навчального матеріалу.

Доповнено:

- дані про структуру мотивації, мотиви та фактори, які впливають на заняття спеціально організованою руховою активністю школярів у позанавчальний час;

- наявні підходи до формування мотивації до рухової активності учнів у процесі фізичного виховання.

Практична значущість результатів дослідження полягає у розробленні практичних рекомендацій щодо створення педагогічних умов формування мотивації старшокласників до спеціально організованої рухової активності, які можуть бути використані вчителями фізичної культури в навчальному процесі. Рекомендації впроваджені в навчальний процес гімназії № 3 м. Дніпропетровська, Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту.

Особистий внесок дисертанта полягає у постановці проблеми, проведенні досліджень у школах м. Дніпропетровська, аналізі та узагальненні отриманих результатів, розробці педагогічних умов, які сприяють підвищенню мотивації учнів старших класів до спеціально організованої рухової активності та практичних рекомендацій для вчителів фізичної культури. У публікаціях автору належать експериментальні дані дослідження мотивації школярів та їх аналіз.

Апробація результатів дисертаційної роботи. Результати дослідження було представлено у доповідях на IV, V Міжнародних науково-практичних конференціях «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації» у м. Дніпропетровськ (2009-2010), на Міжнародній науково-практичній конференції «Фізичне виховання різних груп населення: стан, проблеми та перспективи» у м. Дніпропетровськ (2011) Міжнародній науково-практичній конференції «Молода спортивна наука України» у м. Львів (2011), на IV Міжнародній конференції

юдих вчених «Молодь та олімпізм» у м. Київ (2011) та наукових конференціях юдих вчених ДДіФКіС «Молоді науковці – спорту Придніпров'я» у Дніпропетровськ (2010-2012).

Публікації. Основні положення дисертації викладено у 6 наукових працях, опубліковано в спеціалізованих фахових виданнях, затверджених ВАК України.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, новків, списку використаної літератури, 7 додатків. Робота містить 54 таблиці та исунків. Список використаної літератури налічує 249 літературних джерел, з х 28 праць іноземних авторів. Обсяг дисертації – 229 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету, ання і методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичну значущість иманих результатів, особистий внесок здобувача, відображено апробацію льтатів дисертації.

У першому розділі **“Проблеми формування мотивації старшокласників до ціально організованої рухової активності”** проаналізовано наукову та одичну літературу з проблем особливостей рухового режиму учнів старших сів і формування у них мотивації до рухової активності.

Останніми роками простежується тенденція до зниження рівня здоров'я, огової активності старшокласників, які зазвичай ведуть пасивний спосіб життя. ім того, фізкультурно-спортивна діяльність не входить в коло життєво важливих реб у переважній більшості школярів. У ситуації, коли відхилення у стані ров'я значною мірою зумовлені поведінкою людини, стилем життя, підвищення культурно-спортивної активності учнів старших класів стає одним з головних дань фізичного виховання. При цьому необхідно забезпечити не тільки високу ктивність занять фізичним вихованням, але й зробити їх більш цікавими для лярів, і при цьому врахувати їх індивідуальні особливості.

Мотиваційна сфера школярів є важливим компонентом у процесі організації чальної діяльності. Вона відображає внутрішні побажання та інтерес учнів до ять, їх активне, свідоме ставлення до навчання. Тільки за наявності сильних, ібокких намагань та мотивів школярів, їх навчальна діяльність буде ефективною. му якість роботи викладача фізичної культури багато в чому визначається тим, кільки він усвідомлює сутність мотивації навчання, включаючи фактори, які на впливають, а також методи її формування.

Необхідно зауважити, що значенню рухової активності в житті учнів ісвячено значну кількість наукових праць та досліджень як вітчизняних, так і ордонних науковців, проте автори недостатньо уваги приділяють впливу ивації на рухову активність старшокласників.

Аналіз літературних джерел свідчить, що майже не виявлено досліджень, ямованих на визначення впливу організації фізичного виховання в школах их типів на показники здоров'я учнів та рухову активність.

Недостатньо обґрунтовано фактори, які впливають на мотивацію учнів до занять фізичною культурою та руховою активністю старшокласників, що умовляє актуальність наших досліджень і розробку педагогічних умов, імуловальних впливів та методичних рекомендацій для підвищення рухового жиму учнів.

У другому розділі дисертації **«Методи та організація дослідження»** описано і обґрунтовано методи дослідження, що відповідають його цілям, завданням, 'екту та предмету, а також подано інформацію про організацію досліджень.

Аналіз науково-методичної літератури проводився з метою узагальнення свідчу фахівців, які займаються вивченням особливостей рухового режиму учнів гарших класів, проблемами формування мотивації старшокласників до рухової ктивності.

Анкетування використано для вивчення пріоритетних мотивів учнів до занять руховою активністю, уподобань старшокласників під час проведення вільного часу, також для визначення місця, яке займає фізична культура та спорт у дозвіллі учнів гарших класів. Це передбачало підготовку двох видів анкет: «Руховий режим та ди дозвілля» і «Визначення мотивів та інтересів старшокласників у -галузі ізичної культури і спорту». Педагогічне спостереження здійснювалося разом з ителем фізичної культури. Добова рухова активність визначалася за ремінгемською методикою, яка дозволила дослідити особливості рухового жиму учнів. Нами проводився констатуючий та формуючий педагогічні сперименти. З метою визначення рівня фізичного здоров'я використано експрес- інку рівня фізичного здоров'я за методикою Г.Л. Аланасенка. Для визначення обистісних характеристик старшокласників ми застосували методику САН, етодику визначення ціннісних орієнтацій М.Рокича, методику самооцінки обистості. Педагогічне та комп'ютерне тестування здійснювалося для виявлення вня фізичної та теоретичної підготовленості, обробка отриманих результатів дбувалася за допомогою методів математичної статистики.

В експерименті брали участь 250 старшокласники віком 14-16 років (учні редньої загальноосвітньої школи (КЗОСЗШ № 118): 50 юнаків, 50 дівчат; учні мназії № 3 (школа з підвищеним навчальним навантаженням): 50 юнаків, 50 дівчат; ні спецкласів КЗОСЗШ № 75 (спеціалізація «баскетбол»): 25 юнаків, 25 дівчат.

На I етапі (2008-2009pp.) було вивчено стан питання за літературними ерелами, сформовано проблему, визначено методологію дослідження, складено програму, розроблено анкети і здійснено їх апробацію. Визначено характерні обливості та відмінності організаційної структури обраних шкіл.

На II етапі (2009-2010 pp.) вивчалися потреби, мотиви, інтереси та ставлення аршокласників до занять фізичною культурою і спортом; було визначено рівень ухової активності, досліджувалися самопочуття, активність настроїв, самооцінка обистості, ціннісні орієнтації учнів старших класів; оцінено рівень теоретичних ань з навчальної дисципліни «Фізична культура»; виявлено рівень фізичного оров'я та фізичної підготовленості учнів старших класів.

На III етапі (2010-2011 p.) проводилася систематизація, обробка та аналіз аних. Було досліджено основні мотиви та фактори, які впливають на формування

ивації до спеціально організованої рухової активності старшокласників; новлено взаємозв'язок між інструментальними цінностями та пріоритетними асами особистості учнів старших класів, залежно від статі й типу навчального ладу; виявлено чинники та стимули, які впливають на формування мотивації до ціально організованої рухової активності старшокласників; розроблено агогічні умови для активізації учнів до спеціально організованої рухової вності та практичні рекомендації для вчителів фізичної культури. Проводилося рмлення та аналіз матеріалів дослідження.

У третьому розділі „Особливості фізичного стану та рухової активності ршокласників, які навчаються в школах різного типу” представлено ультати досліджень учнів, що навчаються в різних умовах побудови навчального позанавчального процесу та відрізняються різними організаційними та стовими особливостями.

Отримані результати дозволили виявити, що спортом займаються 100% учнів ОСЗШ № 75, як хлопців, так і дівчат (учні спецкласів, спеціалізація «баскетбол»).

Серед учнів гімназії №3 у секціях з видів спорту епізодично займаються 5% хлопців та 25,5% дівчат, а серед учнів КЗОСЗШ №118 – 32,0% хлопців та ле 16,7% дівчат. Основною причиною, чому учні не займаються спортом, є утність бажання 44,4% хлопців та 40,7% дівчат КЗОСЗШ № 118, менший оток в учнів гімназії № 3 – 33,3% хлопців та 37,5% дівчат. За станом здоров'я не куть займатися спортом 22,2% хлопців та 25,0% дівчат гімназії № 3 та 11,1% пців та 7,4% дівчат КЗОСЗШ № 118. Серед інших причин, з яких вони не маються спортом, старшокласники вказали такі: відсутність вільного часу, утність цікавої секції поблизу місця проживання, фінансову неспроможність ини оплачувати заняття, вже закінчили займатися спортом.

Дослідження дозволило виявити, що під час визначення мотивів до занять ачною культурою та спортом учні усіх шкіл, зазвичай, не обмежуються однією товіддю. Мотиви учнів відрізняються від статі і типу навчального закладу. ще місце в учнів КЗОСЗШ № 118 займає мотив нормалізації маси тіла у дівчат 6%) та покращення здоров'я у хлопців (16,9%). Серед учнів КЗОСЗШ № 75 ачальним мотивом для занять спортом є досягнення високих спортивних ультатів у хлопців (21,1%) та досягнення гармонійності будови тіла у дівчат 4%). Отримані результати дають змогу стверджувати, що для дівчат старших ів, незалежно від типу навчального закладу, визначальним мотивом є сконалення форми тіла (гармонійність фізичного розвитку та нормалізація маси і). У хлопців, навпаки, мотиви відрізняються, що пов'язано, на нашу думку, з ливостями організації навчального процесу в школах.

Серед запропонованих видів спорту майже всі учні віддали перевагу тивним іграм, і лише дівчата КЗОСЗШ № 118 відзначили плавання як вид ту, який найбільше подобається. Інші види були менш популярні, проте дівчата ли № 118 та гімназії № 3 відзначили фітнес (16,3% та 17,6%) та аеробіку (12,2% 5,4%), зимовим видам віддають перевагу 27,3% дівчат СШ№75, а 15,8% юнакам азії №3 подобається легка атлетика.

Дослідженнями було встановлено, що на формування поняття «здоровий спосіб життя» у свідомості старшокласників не впливають особливості навчально-виховного процесу навчального закладу. Учні усіх шкіл не мають чітко визначених асоціацій з поняттям «здоровий спосіб життя», що свідчить про недостатню його сформованість незалежно від присутності відповідних знань та настанов.

Аналіз ціннісних орієнтацій учнів дозволяє зробити висновок, що тип навчального закладу впливає на порядок розташування інструментальних цінностей у рейтингом. Так, в учнів гімназії, на відміну від інших шкіл, на пріоритетних місцях розташовуються такі цінності, як освіченість, вихованість. В учнів ОСЗШ № 118, як у хлопців, так і у дівчат пріоритетною цінністю виступає «вільність у відстоюванні своєї думки», а в учнів КЗОСЗШ № 75 більш виражені такі цінності, як відповідальність та самоконтроль, що зумовлюється систематичними заняттями спортом.

Серед учнів загальноосвітньої школи та школи з підвищеним навчальним вимогам спостерігається тенденція, що юнаки більшою мірою, ніж дівчата, утримуються за принципи здорового способу життя. Це зумовлено тим, що дівчата старших класів менше за юнаків беруть участь у заняттях спеціально організованою руховою активністю, яка, безумовно, впливає на формування орієнтації особистості на здоровий спосіб життя.

Аналіз результатів експрес-оцінки фізичного здоров'я (рис.1) свідчить про низький рівень в учнів КЗОСЗШ № 118 та гімназії № 3, проте більшість учнів ЗОСЗШ № 75 має високий та вище середнього рівні фізичного здоров'я, і лише у них спостерігається достатня рухова активність.

Дослідження показали, що найбільші енерговитрати мають учні ЗОСЗШ № 75, що на нашу думку, пов'язано з наявністю щоденних тренувань у вільний час (рис.2). В учнів КЗОСЗШ № 118 та гімназії № 3, як юнаків, так і дівчат, спостерігається дефіцит рухової активності відповідно близько 350 Ккал і 250 Ккал.

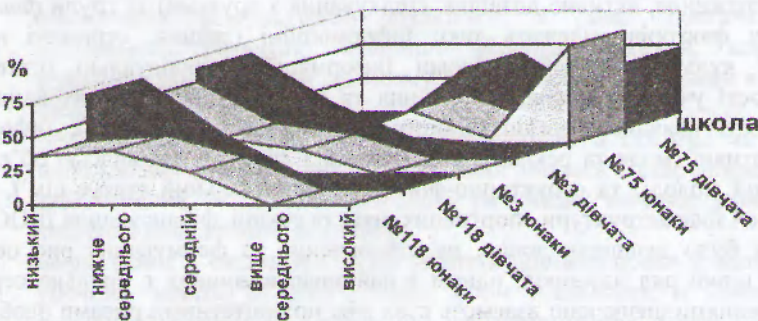

Рис.1 Рівень фізичного здоров'я учнів старших класів

Недостатній рівень рухової активності свідчить про необхідність удосконалення навчально-виховного процесу за рахунок введення фізкультурно-дорозовчих заходів у позанавчальний час і формування мотивації до спеціально організованої рухової активності учнів.

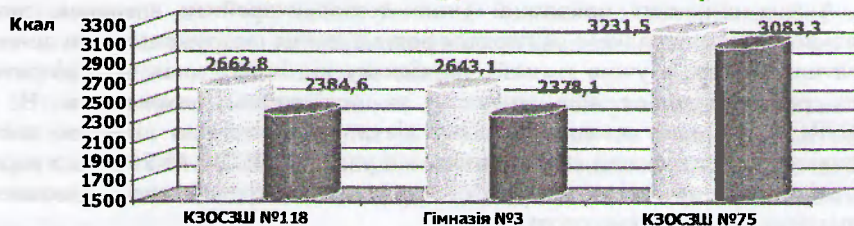

Рис. 2 Енерговитрати учнів старших класів

Юнаки Дівчата

Недостатня рухова активність, що обмежується двома уроками фізичної культури, впливає на фізичну підготовленість юнаків та дівчат, яка знаходиться на зькому рівні. Найгірші показники розвитку рухових якостей зафіксовано в учнів назії, яка відрізняється від інших навчальних закладів підвищеним розумовим вантаженням. Проведені дослідження у констатуючому експерименті свідчать необхідність розробки педагогічних умов, що мають сприяти формуванню утивації до спеціально організованої рухової активності як головного чинника орого способу життя.

У четвертому розділі дисертації „Обґрунтування умов та рекомендацій, що рияють формуванню мотивації старшокласників до спеціально організованої рухової активності учнів старших класів” нами було визначено уктуру мотивації, що включає основні *мотиви* (підвищення фізичної дготовленості, задоволення від рухової активності, участь у змаганнях, кращення здоров'я, гармонійність будови тіла, нормалізація маси тіла, оствердження, активне дозвілля, спілкування з друзями) та групи *факторів*. До новних факторів належать такі: інформаційні (знання, отримані на уроках зичної культури; засоби масової інформації); індивідуальні (статеві-вікові обливості учнів, бажання, захоплення та інтереси); освітні (виховання в сім'ї, обливості навчально-організаційного процесу закладу освіти); інформаційно-мунікативні (мода та реклама, спілкування з друзями, громадські об'єднання та ганізації молоді) та структурно-фінансові (матеріальний статус сім'ї, наявність звиненої інфраструктури спортивних шкіл та секцій, фінансування ДЮСШ).

Як було зазначено вище, на становлення та формування рис особистості ливає цілий ряд чинників, одним з найбільш важливих є шкільне середовище. слідженнями визначено взаємозв'язок між пріоритетними рисами особистості та нем мотивації школярів до спеціально організованої рухової активності.

Факторний аналіз дозволив виявити приховані змінні, що відповідають за явність лінійних статистичних зв'язків кореляції між рівнем ціннісних орієнтацій пріоритетними рисами особистості учнів. У КЗОСЗШ № 75 (учні спецкласів,

спеціалізація «баскетбол») визначилися особливі фактори для юнаків: спортивність і лідерство, зовнішність та комунікабельність, освіченість, оптимізм, гнучкість характеру; та для дівчат: наполегливість та цілеспрямованість, освіченість та організованість, оптимізм, респектабельність та чесність, лідерство та авантюризм. Уло визначено, що в учнів, які займаються спортом (КЗОСЗШ № 75), як у хлопців, як і у дівчат, найбільш розвинені лідерські якості, оптимістичність, наполегливість і цілеспрямованість, на відміну від учнів гімназії № 3. Одержані результати дозволяють зробити висновок, що врахування вище зазначених факторів під час ормування в учнів відповідних цінностей та особистісних рис сприятиме ормуванню мотивації учнів до спеціально організованої рухової активності. На снові отриманих результатів було створено педагогічні умови та розроблено гимульовальні впливи, які сприяють формуванню мотивації до спеціально рганізованої рухової активності учнів старших класів.

Для реалізації поставлених педагогічних умов (рис.3) рекомендовано до икористання такі *стимульовальні впливи*:

- створення ситуації успіху для кожного учня;
- заохочення і створення позитивного емоційного фону на занятті;
- диференційований підхід до розвитку рухових умінь учнів; використання інтегральної оцінки визначення ефективності фізичного виховання і дотримання принципу стимулювання діяльності на основі особистих досягнень;
- гласність досягнень;
- використання різноманітних засобів, прийомів і методів організації школярів на уроках фізичної культури;
- застосування ігрового та змагального методів на етапі вдосконалення вивчених рухів;
- виконання педагогічних спостережень, пояснення фізіологічної суті та значення вправ, що виконуються;
формування в учнів знань, умінь та навичок, необхідних для організації самостійної фізкультурної діяльності, а саме: постановка мети, планування, розвиток основних фізичних якостей, контроль за функціональним станом організму під час занять фізичними вправами та після них;
- розкриття значення як відповідного предмета в цілому, так і окремих його завдань для майбутньої професійної діяльності старшокласників;
- забезпечення точного й глибокого розуміння кожним учнем сенсу і значення навчального матеріалу;
- формування в свідомості учнів поняття про взаємопов'язаність системи урочних занять та позаурочних форм діяльності, а саме: ранкової гігієнічної гімнастики, вправ під час самостійних занять, прогулянок, занять у групах загальної фізичної підготовки, секційних занять з різних видів спорту, спортивних змагань, спортивно-розважальних свят, туризму, самостійної роботи, яка спрямована на розвиток фізичних якостей.

Педагогічні умови

Сприяння збудженню внутрішніх механізмів активності до фізкультурної діяльності учнів старших класів для прояву своїх прагнень, намагань, вияву вольових якостей в роботі

Активне використання міжпредметних зв'язків для підвищення мотивації старшокласників до спеціально організованої рухової активності як одного з компонентів здорового способу життя

Цілеспрямоване стимулювання активної фізкультурної діяльності школярів у вигляді оцінок та інших заохочень

Озброєння знаннями з фізичної культури та формування настанов на ведення здорового способу життя, навчання засобам самоконтролю та вмінню самостійно займатися фізичними вправами

Забезпечення тісного взаємозв'язку фізичного виховання з професійною орієнтацією особистості старшокласників

Впровадження в практику викладання методів і засобів активізації учнів старших класів до спеціально організованої рухової активності

Формування позитивного ставлення до занять фізичними вправами, прищеплення інтересу до занять спортом

Розширення сфери фізкультурної діяльності учнів за рахунок активного залучення до позаурочних форм роботи, а саме занять в спортивних секціях

Рис. 3. Педагогічні умови, які впливають на процес формування мотивації до спеціально організованої рухової активності старшокласників

Впровадження запропонованих педагогічних умов здійснювалося за обленою програмою (табл.1).

Програма з формування мотивації до спеціально організованої рухової активності старшокласників

Програма з формування мотивації до спеціально організованої рухової активності старшокласників	
<i>На уроках фізичної культури:</i>	
Використання на уроках фізичної культури різноманітних засобів та методів з хуванням інтересів учнів (варіативний модуль).	
Оцінювання за прогресом досягнень учнів.	
Диференційований підхід до розвитку рухових якостей та виконання навчальних дань під час проведення уроку.	
Використання ігрового й змагального методів на етапі вдосконалення техніки ових дій.	
икористання індивідуальних завдань у формі реферату із його подальшим стом перед аудиторією.	
обота з роздатковим матеріалом, що містить основні відомості відповідно до тем чальної програми, рекомендації для складання комплексів самостійних занять чними вправами, відомості про засоби самоконтролю.	
активне використання міжпредметних зв'язків на уроках.	
Використання на уроках фізичної культури запропонованої системи уловальних впливів.	
<i>Форми виховання у позанавчальний час:</i>	
<i>з учнями:</i>	<i>з батьками:</i>
Проведення бесід, дискусій, зборів, цій, семінарів, диспутів тощо.	1. Проведення тематичних батьківських зборів.
Проведення факультативних занять та сультаций.	2. Надання індивідуальних консультацій.
Проведення конкурсів, вікторин, лектуальних ігор на спортивну атику.	3. Залучення батьків до участі в спортивно-масових заходах.
Співпраця зі шкільним психологом щодо формування цінностей та рис бистості, які сприяють формуванню мотивації до спеціально організованої ової активності.	
<i>Інформаційне забезпечення:</i>	
адання учням інформації про ДЮСШ, СДЮШОР та спортивні секції, які кціонують у місті.	
аявність наочної інформації про спортивні досягнення учнів школи.	
Нааявність наочної інформації про результати тестування фізичної готовленості.	
Використання плакатів, фотовиставок, стінгазет.	

Програма з формування мотивації до спеціально організованої рухової активності складається з використання на *уроках фізичної культури* засобів та методів, які сприяють формуванню мотивації до спеціально організованої рухової активності, *форм виховання у позанавчальний час* та *інформаційного забезпечення*. (а уроках фізичної культури вчителем фізичної культури впроваджувалися ізноманітні засоби, які сприяли підвищенню інтересу учнів до занять фізичною культурою, формуванню потреби в рухах.

Форми виховання у позанавчальний час здійснювалися вчителем фізичної культури разом з класним керівником та заступником директора школи з виховної роботи і включали роботу з учнями та батьками щодо надання інформації про принципи здорового способу життя та позитивний вплив фізичних вправ на організм людини.

В організації інформаційного забезпечення брали участь адміністрація школи, вчитель фізичної культури, класний керівник.

Ці форми роботи сприяли отриманню основних відомостей про структуру спортивних шкіл та секцій, інформації про спортивні досягнення учнів школи та власне рейтингове місце за результатами тестування рівня фізичної підготовленості порівняно з іншими учнями класу. Для наочності матеріалу було створено стенди, плакати, стінгазети, підготовка та оформлення яких відбувалася із залученням учнів.

Ефективність запропонованих педагогічних умов апробовано в педагогічному експерименті. Контрольна та експериментальна групи були сформовані з учнів 0-их класів гімназії № 3: контрольна група (КГ) у кількості 30 осіб (15 юнаків та 15 дівчат) та експериментальна група (ЕГ) 30 осіб (15 юнаків та 15 дівчат). Під час проведення експерименту учні контрольної групи займалися в рамках традиційної моделі навчального процесу, а на заняттях учнів експериментальної групи іспрямовано створювалися розроблені педагогічні умови, використовувалися стимулювальні впливи та дотримувалися запропоновані інструктивно-методичні рекомендації для формування мотивації до спеціально організованої рухової активності учнів старших класів. Експеримент тривав 9 місяців.

Критеріями ефективності запропонованих педагогічних умов визначено: наявність мотивації та стійкого інтересу до відвідування занять з фізичного виховання та систематичне відвідування позашкільних форм занять; збільшення об'єму рухової активності учнів старших класів; підвищення показників фізичного здоров'я; покращення фізичної підготовленості; підвищення рівня теоретичних знань учнів старших класів.

Дослідження показали, що на початку експерименту в учнів як контрольної, так і експериментальної групи не було чітко виражених мотивів під час визначення мети занять (учні відмічали 2-3, або навіть більшу кількість цілей). Наприкінці експерименту в старшокласників експериментальної групи визначилися основні мотиви: покращення здоров'я (31,3%), досягнення гармонійності будови тіла (25,7%) та підвищення фізичної підготовленості (16,4%). Отримані дані свідчать про те, що на початку експерименту заняття в спортивних секціях відвідували лише 16,7% учнів контрольної групи та 23,3% – експериментальної. Наприкінці

експерименту зросла кількість учнів, що займаються в спортивних секціях або фітнес-клубах до 30% у контрольній групі та до 63,3% в експериментальній. Вважаючи на відсоткове співвідношення результатів, можна констатувати, що в експериментальній групі їх кількість збільшилася у два рази.

Порівняльний аналіз дослідження рівня рухової активності учнів контрольної та експериментальної груп на початку експерименту свідчить, що їх результати майже однакові. А наприкінці року спостерігається тенденція до покращення результатів в обох групах, проте в контрольній групі вона незначна, немає достовірної відмінності порівняно з результатами на початку року ($\alpha > 0,05$). В експериментальній групі значно підвищився рівень рухової активності, на середньому та високому рівнях відмінність достовірна, ($\alpha < 0,05$), і, як наслідок, значно підвищився загальний рівень рухової активності експериментальної групи до 2701,8 Ккал порівняно з контрольною 2597,0 Ккал.

Збільшення об'єму та інтенсивності рухової активності протягом тижня позитивно вплинуло на загальний рівень фізичного здоров'я і фізичної підготовленості старшокласників експериментальної групи.

Більший приріст результатів у балах з 1,51 до 4,07, відмінність достовірна ($\alpha < 0,05$), спостерігається в експериментальній групі, у контрольній – з 1,55 до 2,27, відсутня достовірність відмінностей ($\alpha > 0,05$), хоча за оцінкою цей показник все ще відповідає рівню «нижче середнього», це є свідченням того, що більшість школярів залишається за межею безпечного рівня фізичного здоров'я, на цей факт слід звернути увагу і педагогам, і лікарям.

Наприкінці експерименту відбувається приріст результатів за всіма руховими елементами в обох групах, проте в експериментальній групі приріст більш суттєвий, зростає наявна достовірність різниці між контрольною та експериментальною групами ($\alpha < 0,05$). Спостерігається підвищення рівня теоретичних знань учнів обох груп, але в експериментальній групі приріст складає 1,23 бали, а в контрольній – 0,34 бали, $< 0,05$ відмінність достовірна.

Отримані дані свідчать що розроблені педагогічні умови, стимулювальні заходи та інструктивно-методичні рекомендації, спрямовані на формування мотивації старшокласників до спеціально організованої рухової активності, є ефективними, що дозволило підвищити обсяг спеціально організованої рухової активності та сприяло підвищенню рівня фізичного стану і фізичного здоров'я чнів.

Проте найважливішим результатом запропонованих організаційно-методичних умов, на наш погляд, є забезпечення підвищення мотивації до спеціально організованої рухової активності учнів-старшокласників, що має позитивний вплив на їх бажання до систематичних занять фізичними вправами у наступному та зрілому віці.

У п'ятому розділі дисертації „Аналіз та узагальнення результатів дослідження” представлено три групи даних, одержаних у ході дисертаційного дослідження.

Підтверджено дані О.О. Біліченко, 2010; Є.А. Захаріної, 2008; І.Ю. Карпюка, 2005; О.І. Подлесного, 2008; П.В. Чухно, 2010 про те, що:

- наявність позитивної мотивації до рухової активності сприяє формуванню чки та потреби в регулярних заняттях фізичними вправами;
- рівень рухової активності учнів впливає на їх стан здоров'я;
- учнівська молодь має низький стан здоров'я, недостатню рухову активність низький рівень фізичної підготовленості;
- необхідна корекція організаційно-методичних умов рухового режиму учнів, рахуванням особливостей навчально-виховного процесу навчального закладу.

Доповнено та розширено дані О.В. Андрєєвої, 2009; Г.В. Безверхньої, 2011, М. Зварищук, 2002; Г.О. Єсіонової, 2006; Т.Ю. Круцевич, 2008 про:

- мотиви, інтереси, захоплення, самооцінку стану здоров'я та фізичної цготовленості старшокласників;
- структуру мотивації, мотиви та фактори, які впливають на формування тивації до рухової активності;
- взаємозалежність та вплив рівня теоретичних знань на зміст процесу ичного виховання та рівень мотивації учнів до рухової активності.

Вперше було досліджено та визначено:

- мотиваційні пріоритети учнів старших класів залежно від їх рухдвого жиму, рівня розумового навантаження та статевої приналежності;
- фактори, які впливають на формування мотивації учнів старших класів до еціально організованої рухової активності;
- взаємозв'язки між пріоритетними рисами особистості та рівнем мотивації до еціально організованої рухової активності учнів-старшокласників;
- педагогічні умови, стимулювальні впливи та інструктивно-методичні комендації, які сприяють формуванню мотивації старшокласників до спеціально анізованої рухової активності.

ВИСНОВКИ

1. На підставі вивчення та аналізу наукової, навчальної та методичної ератури, можна стверджувати, що спрямованість і зміст фізичного виховання нів старших класів на сучасному етапі не забезпечують належного рівня рухової ивності, і, як наслідок, виникає погіршення стану здоров'я старшокласників. На і інтенсифікації навчального процесу в сучасній школі спостерігається тенденція) зниження обсягу рухової активності школярів, що негативно позначається на)зниках їхнього фізичного здоров'я. Сьогодні одним зі шляхів покращення зультативності системи фізкультурної освіти, фізкультурно-оздоровчої діяльності нів є формування мотивації до занять спеціально організованою руховою ивністю. Організація сучасної системи освіти та фізичного виховання в школі не рияє формуванню здорового способу життя. Вивчення питання зниження рухової тивності учнів-старшокласників та рівня здоров'я стало передумовою визначення акторів, що спонукають або, навпаки, заважають їм займатися фізичним мовдосконаленням. Це свідчить про те, що традиційні засоби фізичного ховання не є ефективними. Тому стає актуальним пошук та обґрунтування нових дагогічних технологій, здатних більш ефективно вирішувати цю проблему.

2. У результаті анкетування учнів старших класів було визначено, що мотиви інів до занять фізичною культурою і спортом відрізняються залежно від статі та пу навчального закладу. У дівчат старших класів, незалежно від типу навчального кладу, первинним мотивом є удосконалення форми тіла (гармонійність фізичного звитку та нормалізація маси тіла). У хлопців, навпаки, мотиви відрізняються в лежності від типу навчального закладу. Аналіз ставлення учнів до занять еціально організованою руховою активністю показав, що серед учнів школи з двищеним розумовим навантаженням у секціях за видами спорту епізодично ймаються 38,5% хлопців та 25,5% дівчат, що, вірогідно, зумовлено підвищеною тивацією учнів до отримання більшого обсягу знань і призводить до нестачі льного часу для занять спеціально організованою руховою активністю. Серед інів середньої загальноосвітньої школи в секціях займаються 32,0% хлопців і ше 16,7% дівчат, що свідчить про низький рівень мотивації до занять спортом. ло визначено найпопулярніші види спорту серед учнів старших класів. Виявлено, о більшість дівчат-старшокласниць віддають перевагу таким видам спорту, як авання (24,4%), аеробіка (15,4%) та різновиди фітнесу (17,6%); юнаки частіше йрвали різновиди багатоборств та боротьби (8,9%), спортивні ігри (29,8%) та жку атлетику (5,3%), що потребує включення цих видів у зміст програми з зичного виховання. Як свій варіант анкетування учні старших класів пропонували зні види спорту (настільний теніс, веслування, кінний спорт, спортивні танці, еп-аеробіка, пілатес тощо).

3. Виявлено причини, які заважають займатися спортом, серед них: дсутність бажання у 44,4% хлопців та 40,7% дівчат загальноосвітньої школи, нший відсоток в учнів гімназії (33,3% хлопців та 37,5% дівчат); стан здоров'я, на ий вказують 22,2% хлопців та 25,0% дівчат школи з підвищеним розумовим вантаженням та 11,1% хлопців та 7,4% дівчат загальноосвітньої школи, серед ших причин старшокласники відзначили такі: відсутність вільного часу, дсутність цікавої секції поблизу місця проживання, фінансову неспроможність дини оплачувати заняття, вже закінчили заняття спортом.

4. У результаті дослідження виявлено вплив організаційно-методичних умов зичного виховання учнів старших класів на їх фізичний стан в школах різного рямуння. Так, переважно низький рівень фізичного здоров'я зафіксовано в нів загальноосвітньої школи та школи з підвищеним розумовим навантаженням. більшості учнів спецкласів (спеціалізація «баскетбол») відзначено середні та сокі показники функціонального стану завдяки багаторічним систематичним няттям спортом. Недостатня рухова активність впливає на рівень фізичної гготовленості старшокласників школи з підвищеним розумовим навантаженням загальноосвітньої школи, про що свідчать середні та низькі результати за різними ховими тестами.

5. Дослідження рис особистості, що характеризують здатність індивіда на вні об'єктивні дії та вчинки, свідчать, що на їх формування впливає низка нників, одним з найбільш значущих є школа зі своїми особливостями побудови вчально-виховного процесу, відповідно до пріоритетних завдань та типу вчального закладу. Відзначено наявність значущих позитивних взаємозв'язків

іж рисами особистості учнів старших класів та ціннісними орієнтаціями. Зультати учнів відрізняються залежно від статі та типу навчального закладу. Утримані дані показали, що в сучасних школярів паралельно з високим рівнем отивації до занять фізичною культурою та спортом, формуються такі агальнолюдські якості, як наполегливість, цілеспрямованість, вимогливість до себе а оточення, бажання бути лідером та спроможність до виправданого ризику.

6. Факторний аналіз дозволив виявити приховані змінні, що відповідають за явність лінійних статистичних зв'язків кореляції між рівнем ціннісних орієнтацій а пріоритетними рисами особистості. У юнаків гімназії № 3 було визначено п'ять акторів: енергійність, рішучість та наполегливість, респектабельність, имогливість до себе та самоорганізація, зібраність та бажання самореалізації. У вчат гімназії також виокремлено 5 факторів, серед яких: особистісний, кар'єризм, удованість, бажання гарно вдягатися (почуття стилю), авантюризм. У ЗОСЗШ № 75 (учні спецкласів, спеціалізація «баскетбол») визначилися групи акторів для юнаків: спортивність та лідерство, зовнішність та комунікабельність, свіченість, оптимізм, «гнучкість»; та для дівчат: наполегливість та ілеспрямованість, освіченість та організованість, оптимізм, респектабельність та сність, лідерство та авантюризм.

7. Для цілеспрямованого формування мотивації старшокласників до пеціально організованої рухової активності, нами було розроблено та апропоновано педагогічні умови, визначено стимулювальні впливи та сформовано іструктивно-методичні рекомендації для вчителів фізичної культури, які містять сновні положення щодо формування мотивації учнів старших класів до спеціально ганізованої рухової активності. Ці розробки дозволили оптимізувати навчальний оцес завдяки активному використанню міжпредметних зв'язків на уроках, півпраці зі шкільним психологом з формування рис особистості, які впливають на звиток позитивної мотивації до занять спеціально організованою руховою ктивністю, завдяки урахуванню спортивних інтересів учнів, оцінюванню за огресом досягнень та наявності наочної інформації про результати тестувань, користанню індивідуальних завдань та роботі з роздатковим матеріалом, що приєє підвищенню рівня знань у галузі фізичного виховання, контролю за рівнем отивації до рухової активності учнів-старшокласників, наявності переліку ДЮСШ, ДЮШОР та спортивних секцій, що функціонують у певному районі міста, з дресою та короткою характеристикою, а також завдяки розповсюдженню цієї іформації серед учнів тощо.

8. Ефективність запропонованих педагогічних умов апробовано в дагогічному експерименті. Проведені дослідження показали, що в учнів онтрольної групи не відбулося значних змін в ієрархії мотивів до занять фізичною льтурою та спортом, так само відсутня конкретика під час визначення мотивів нять руховою активністю. У старшокласників експериментальної групи виділено новні мотиви: покращення здоров'я (31,3%), досягнення гармонійності будови ла (25,7%) та підвищення фізичної підготовленості (16,4%).

9. Наприкінці року спостерігається тенденція до збільшення енерговитрат на хову активність в обох групах, проте в контрольній групі вона незначна

і,5 Ккал, немає достовірної відмінності у порівнянні з результатами на початку року ($\alpha > 0,05$). В експериментальній групі значно підвищилася рухова активність на 15,1 Ккал, відмінність достовірна ($\alpha < 0,05$). Підвищився рівень фізичної готовленості учнів, однак приріст результатів за всіма руховими тестами в експериментальній групі більш суттєвий, достовірність різниці між контрольною та експериментальною групами після експерименту ($\alpha < 0,05$).

10. Проведені дослідження показали, що розроблені педагогічні умови, імулювальні впливи та інструктивно-методичні рекомендації, спрямовані на рмування мотивації старшокласників до спеціально організованої рухової тивності, є ефективними, що дозволило підвищити руховий режим і рівень зичного стану та покращити стан здоров'я учнів.

Отримані результати дозволяють рекомендувати визначений підхід до організації занять з фізичної культури в школах різного типу, що є передумовою я адаптації нових навчальних програм з фізичного виховання для учнів старших асів.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку пов'язані з значенням ефективності навчальних програм для школярів різного віку залежно д типу навчального закладу.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Федоренко Є. Ставлення старшокласників, які навчаються в школах різного пу до шкідливих звичок / Є. Федоренко // Спортивний вісник Придніпров'я. – ніпропетровськ, 2010. – №2. – С.151-153.

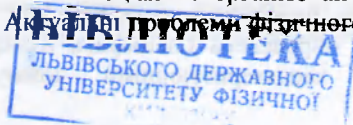
2. Федоренко Є. Особливості проведення активного дозвілля аршокласників, які навчаються в школах різного типу / Є. Федоренко // Молода ортивна наука України: зб.наук. праць у галузі фізичного виховання, спорту і оров'я людини. Вип.15: у 4-х т. – Л.: ЛДУФК, 2011. – Т.4. – С.160-164.

3. Федоренко Є.О. Взаємозв'язок пріоритетних рис особистості з рівнем тивації школярів до спеціально організованої рухової активності, в залежності від пу навчального закладу / Є.О. Федоренко // Педагогіка, психологія та медико-ологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків, ХОВНОКУ-ХДАДМ, 11. – №5. – С.94-97.

4. Федоренко Є.О. Характеристика фізичної підготовленості аршокласників, які навчаються в школах різного типу / Є.О. Федоренко // Теорія і тодика фізичного виховання і спорту. – К., 2011. – №1. – С.90-92.

5. Федоренко Є.О. Поняття «здоровий спосіб життя» в свідомості аршокласників, які навчаються в школах різного типу / Є.О. Федоренко // новаційні технології в галузі фізичного виховання, спорту, рекреації та валеології: лектр.зб.наук. робіт IV міжн. (Інтернет) наук. – Вип.4. – Х.: Акад. ВВ МВС країни, 2010. – С.161-166.

6. Федоренко Є.О. Мотивація до занять спеціально організованою руховою тивністю школярів / Є.О. Федоренко // Актуальні проблеми фізичного виховання

удентів в сучасних умовах: Матеріали регіональної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ, 2011. – С.139-141.

АНОТАЦІЇ

Федоренко Є.О. Формування мотивації до спеціально організованої рухової активності старшокласників. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – Дніпропетровський державний інститут зичної культури і спорту, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, іпропетровськ, 2012.

У дисертації вперше визначено мотиваційні пріоритети старшокласників ежно від їх рухового режиму, рівня розумового навантаження та статевої иналежності в умовах різних типів навчальних закладів; визначено специфіку аемозв'язків між пріоритетними рисами особистості, що характеризують мунікативні якості, вихованість, лідерство, та рівнем мотивації до спеціально ганізованої рухової активності учнів-старшокласників; розроблено педагогічні омови для активізації учнів до спеціально організованої рухової активності, броєння знаннями з фізичної культури, цілеспрямоване стимулювання активної зкультурної діяльності, використання міжпредметних зв'язків тощо та стимули: зитивний емоційний фон на заняттях, диференційований підхід, гласність сягнень, оцінювання за прогресом досягнень, забезпечення більш глибокого зуміння сенсу і значення навчального матеріалу – які сприяють формуванню тивації старшокласників до спеціально організованої рухової активності.

Ключові слова: мотивація, старшокласники, рухова активність, риси обистості, фізична культура.

Федоренко Е.О. Формирование мотивации к специально организованной ивигательной активности старшеклассников. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому ипитанию и спорту по специальности 24.00.02 – физическая культура, физическое ипитание разных групп населения. – Днепропетровский государственный иститут физической культуры и спорта, Министерство образования и науки, олодежи и спорта Украины, Днепропетровск, 2012.

Цель исследования – определить факторы, которые влияют на формирование тивации к специально организованной двигательной активности аршекласников и разработать методические рекомендации для повышения гательного режима, который отвечает физиологической норме.

В диссертации впервые определены мотивационные приоритеты аршекласников в зависимости от их двигательного режима, уровня умственной грузки и половой принадлежности в условиях различных типов учебных ведений; определена специфика взаимосвязей между приоритетными чертами ичности, характеризующими коммуникативные качества, воспитанность,

лидерство, и уровнем мотивации к специально организованной двигательной активности учащихся-старшеклассников; разработаны педагогические условия для активизации учащихся в специально организованной двигательной активности, обогащение знаниями по физической культуре, целенаправленное стимулирование двигательной физкультурной деятельности, использования межпредметных связей и т.д. стимулы: положительный эмоциональный фон на занятиях, дифференцированный подход, гласность достижений, оценки по прогрессу достижений, обеспечения более глубокого понимания смысла и значения учебного материала и т.д., которые способствуют формированию мотивации старшеклассников в специально организованной двигательной активности.

В результате анкетирования учащихся старших классов было определено, что мотивы учащихся к занятиям физической культурой и спортом отличаются в зависимости от пола и типа учебного заведения. У девушек старших классов, независимо от типа учебного заведения, первичным мотивом является совершенствование формы тела (гармоничность физического развития и нормализация массы тела). У юношей, наоборот, мотивы отличаются в зависимости от типа учебного заведения. Анализ отношения учащихся к занятиям специально организованной двигательной активностью показал, что среди учеников школы с повышенными умственными нагрузками спортом занимаются 38,5% юношей и 15,5% девушек, что обусловлено повышением мотивации учащихся к получению высокого уровня знаний и приводит к недостатку свободного времени для занятий специально организованной двигательной активностью, а среди учащихся средней общеобразовательной школы 32,0% мальчиков и только 16,7% девушек, что свидетельствует о низком уровне мотивации к занятиям спортом.

Ключевые слова: мотивация, старшеклассники, двигательная активность, черты личности, физическая культура.

Fedorenko Ye. O. Formation of motivation for physical activity specially organized high school pupils. – On the rights of manuscript.

The Dissertation for a Candidate degree in physical education and sport on specialty 24.00.02 – physical culture, physical education of different population groups. Dnipropetrovsk State Institute of Physical Culture and Sport, Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine, Dnipropetrovsk, 2012.

For the first time there were identified motivational priorities of high school students, depending on their motor mode, the level of their academic load and sex in different types of schools; specific relationships between personality traits priorities that characterize the communicative qualities, education, leadership and level of motivation to specially organized physical activity of senior pupils were defined; there were designed the educational conditions to encourage students for specially organized physical activity, to provide knowledge of physical education, purposeful promotion of physical activity, use of interdisciplinary connections, etc., and stimuli system: positive emotional background in the classroom, differentiated approach, publicity of achievements, assessing the progress of achievement, providing a better understanding of the meaning

d importance of educational material, etc., that contribute to the formation of motivating pills to specially organized physical activity.

Keywords: motivation, senior pupils, physical activity, personality traits, physical lture.